

kende houding die Jos Ruijs aan de dag legt, is ook vandaag de dag onontbeerlijk in het onderwijs. Het achterhalen van wat er met je cursist 'aan de hand is', wat er speelt, is veel wezenlijker dan het tellen van fouten of juist het negeren van fouten. Dat het *taalgebruikersmodel* zijn glans nog niet verloren heeft, blijkt uit het feit dat Itie van den Berg dit model aanhaalt in het hoofdstuk 'Leren lezen: van lastig naar leuk!' in het eveneens in 2009 verschenen *Handboek NT1*⁶. Beide uitgaven vullen elkaar aan op thema's als achtergronden en (de)motivatie van de leerder en belemmeringen en successen in het leesproces. ALFA-nieuws raadt u aan: lezen dit boek, doe het maar!

Informatie

Ruijs, J. (2009). *Lezen, Doe het maar – Jos Ruijs over leesonderwijs aan laaggeletterde volwassenen*. Eindhoven: Alfabet.

ISBN: 978-90-815044-1-6

E-mail: contact@alfabet.nl

Noten

¹ Zie ook ALFA-nieuws 2005, nummer 3.

² Smith, F. (1973). 'Twelve easy ways to make learning to read difficult and one difficult way to make it easy.' In: *Psycholinguistics and reading*. New York: Holt Rinehart and Winston, hoofdstuk 16.

³ Peer, W. van (1984). 'Paradoxen van het leesonderwijs.' In: W. van Peer en A. Verhagen (red.). *Forces in European mother tongue education: Proceedings of the international symposium on mother tongue teaching*. Tilburg: Tilburg University.

⁴ Dijkstra T. en G. Kempen (1984). *Taal in uitvoering*, Groningen: Wolters-Noordhoff.

⁵ Van Dijk, I. (2009). Verkregen op 5 maart, 2010 via <http://resource.vdnet.eu/lo/presentation/taalgebruikersmodel>.

⁶ Bohnenn, E. (red.) (2009). *Handboek NT1 - Voor docenten en opleiders*, Leiden: De Witte Uitgeverij. ISBN 978 90 78809 79 1.

Samen een boek schrijven in de schrijfgroep

'Wij hebben nog stof voor vele boeken in ons hoofd'

Lier heeft een heel bijzondere lees- en schrijfgroep: er worden namelijk boeken geschreven. Deze NT1-groep is eigenlijk een NT1-atelier, dat wil zeggen dat er verschillende NT1-niveaus bij elkaar zitten. De meeste cursisten kunnen alleen lezen en schrijven met hulp; twee van hen kunnen eenvoudige teksten wel zelfstandig lezen. Wanneer er geen boeken geschreven worden, wordt er gelezen in de *Kleine Wablieft, Wablieft* en eenvoudig leesmateriaal voor volwassenen zoals de boekjes uitgegeven bij De Stiep Educatief. Verder worden er bijvoorbeeld wenskaarten geschreven, boodschappenlijstjes gemaakt en wordt er geoefend in het schrijven van korte woorden van een of twee lettergrepen en korte teksten met enkelvoudige zinnen. ALFA-nieuws ging praten met dit schrijverscollectief.

KARINE NICOLAY/ KATHOLIEKE HOGESCHOOL KEMPEN, GEEL

Het is koud in Lier als ik naar het CBE Open School loop. Op normale dagen voel ik mij erg op mijn gemak in de stille straten van deze kleine stad aan

de rivier de Nete. Maar vandaag kijk ik voortdurend over mijn schouder. Er zal toch niemand mij achtervolgen? Zonet draaide ik de laatste bladzijde om van

Misdaad aan de oever van de Nete. De sfeer van het boek heeft me duidelijk te pakken. Opgelucht bel ik dan ook aan bij de grote poort van de Open School.

'Hier ben ik veilig', flitst het door mijn hoofd als ik aankom in de groep van begeleidster Nicole Van den Wyngaert. Ik maak kennis met haar cursisten en auteurs: Peter en Peter, Leon, Erik en Cindy. Die zijn alweer ijverig bezig aan een opvolger voor hun eerste boek *Emma* (maar daarover verklap ik nog niets, heb ik beloofd...).

Waar waren ze ook alweer gebleven?... Nicole leest eerst een stukje voor uit het hoofdstuk dat ze vorige week samen schreven. Dan neemt Peter het over. Daarna leest Nicole weer, dan Leon, enzovoort. Alles zit nu opnieuw vers in het geheugen. Maar hoe moet het nu verder? Waar zat hun hoofdpersonage ook alweer? Wanneer moest hij terug opduiken in het verhaal? En wie moet er dan allemaal in de volgende scène zitten? De eerste zin komt aarzelend uit de mond van Peter. Nicole schrijft hem op het bord. 'Iedereen akkoord?' 'Niet akkoord,' protesteert Erik, 'dat kan niet kloppen met de tijd.' De discussie breekt los. 'Zo gaat het hier elke week,' zegt Nicole, 'maar we komen er altijd wel uit.' Ook vandaag lukt het. Na een uurtje staat het hele bord vol. Nog eens nalezen. Kan het nog beter? 'Wie weet er een mooier woord voor "denken",' vraagt Nicole. Na wat over en weer wordt het: "Emma zit op de bank. Ze piekert."

De concentratie is even op. Tijd voor koffie. Samen met de cursisten/auteurs zit ik rond de tafel. Mijn bandrecorder gaat aan. Ik ben niet de eerste journalist die in het centrum op bezoek komt. De persbelangstelling na de publicatie van hun boeken was behoorlijk. 'Maar

het blijft toch nog altijd spannend, zo'n interview', zegt Nicole.

Hoe kwamen jullie op het idee om een boek te schrijven?

Peter: 'Het begon eigenlijk met een grap. We hadden al veel boekjes van De Stiep gelezen. En toen vroegen we ons af: "Wat gaan we dit jaar doen in de groep?" Voor de grap zei iemand: "Laat ons zelf eens een boek schrijven." Het

dachten we na over de personages. Wat kan er worden gestolen? Hoe ontsnapt de dief?... Toen we uit het café kwamen was het verhaal al voor een groot deel klaar. Maar we schreven toen nog niets op.'

Vonden jullie het moeilijk om een verhaal te verzinnen?

Cindy: 'Het was niet zo moeilijk. Maar we werkten ook goed samen. En het is onze kracht dat we met veel zijn.

We hebben een goeie groep. Iemand begint dan en de anderen springen daarop in. We gebruiken ook dingen uit ons eigen leven. De hond in het boek heet bijvoorbeeld Storm, net zoals mijn hond. Van iedereen van onze groep zit er zo wel iets in.'

Jullie wilden het liefst een echt misdaadverhaal schrijven?

Cindy: 'We wilden eens iets anders doen dan liefde en romantiek. Ons eerste boek *Emma of drie dagen Parijs* ging vooral daar over. Daarna wilden we eens iets spannends doen.'

Hoe kwam het idee in jullie hoofd dan echt op papier?

Nicole: 'In september (2008) hebben we eerst het schema in ons hoofd op papier gezet. We maakten een tijdlijn: eerst gebeurt er dit, daarna dat, enzovoort. Toen begonnen we te schrijven en met Pasen was het af.'

Peter: 'Schrijven doen we altijd op dezelfde manier. We schrijven elke week een hoofdstuk. De volgende week lezen we dat na. En dan schrijven we verder. Soms gebeurt het ook dat we in het vorige hoofdstuk nog iets veranderen. Bijvoorbeeld als er iets niet meer klopt.'

Lieten jullie de tekst ook nalezen door anderen?

Leon: 'Ja, de schrijvers Erik Vlamincx en Bob Van Laerhoven kwamen ooit

De schrijfgroep uit Lier, met Peter Truys, Erik Verstrepen, Peter Dierckx, Cindy Everaerts en Leon Van Hout (afwezig zijn: Paula Maris en Niki Van Rompaey) en hun docente Nicole Van de Wyngaert.

is niet bij een grap gebleven, zoals je kunt zien.' En Peter laat het boek zien.

Hoe gingen jullie te werk? Hoe begonnen jullie eraan?

Leon: 'Ons boek *Misdaad aan de oever van de Nete* is eigenlijk ontstaan in een café' (iedereen lacht).

Nicole (protesteert): 'Maar eerst zijn we op bezoek geweest in het museum, want we hadden al besloten om daar een misdaad te laten gebeuren. Met dat idee in ons achterhoofd liepen we rond in het museum.'

Peter: 'We keken naar wat er allemaal was, naar wie er werkte, waar de deuren en de ramen waren, of er camera's hingen, enzovoort. En daarna zijn we naar een café gegaan. Tussen pot en pint

U I T H E T V E L D

eens spreken bij ons in het centrum. Daarna hebben we hen gevraagd of ze ons boek wilden nalezen. Maar daarna was het nog niet klaar. Wij dachten misschien dat het af en goed was, maar dan ging het nog naar de uitgeverij. En die keken het ook nog eens allemaal na. Dan kwam de tekst naar ons terug, wel vier keer. Wij schrijven natuurlijk Vlaamse woorden. Maar in Nederland verstaan ze die woorden niet. In Vlaanderen zegt iedereen “zetel”. Maar dat moest “bank” worden. We moesten ook een naam van een van onze personages veranderen. Eerst heette die “Veerle”. Maar dat hebben we veranderd in “Joke”. Ook op de inhoud kwam er commentaar. Dat was voor ons niet gemakkelijk. We begrepen de kritiek soms niet goed. Toen hebben we even de moed verloren.’

Cindy: ‘Maar bij “Lierse Vlaaikens” hebben we het been stijf gehouden. Dat is een typische specialiteit van Lier. Het zijn kleine, ronde gebakjes. Daar kun je toch geen “vlaaien” van maken zoals de uitgeverij voorstelde? Dan kozen we nog liever voor “gebakjes”.’

Nicole: ‘Dat is wel vaker gebeurd. Soms lieten we de dingen ook gewoon staan zoals wij ze geschreven hadden. En dat werd gerespecteerd.’

Moesten jullie lang naar een uitgeverij zoeken?

‘Voor ons eerste boek wel. We stuurden het naar verschillende uitgeverijen.

Maar we kregen niet eens een antwoord. Toen zijn we eens gaan kijken welke uitgeverij “eenvoudige” boeken uitgaf. En zo kwamen we bij De Stiep terecht.’

Wat is de rol van jullie begeleidster Nicole in heel jullie verhaal?

Leon: ‘Als Nicole er niet geweest was, waren we er nooit aan begonnen. Nicole helpt ons heel goed. Wij helpen wel mee...’

Nicole: ‘...maar jullie hebben wel het boek geschreven! Ik doe mee, maar in het verhaal had ik weinig inbreng. Toen in het café heb ik niet zoveel gezegd. Daar maakten jullie het verhaal toch?...’

Cindy: ‘Ja, als we niet naar het café waren gegaan, hadden we nooit een boek gehad...’ (iedereen lacht).

Jullie boek *Emma* en ook *Misdaad* heeft een redelijk open einde. Is dat een bewuste keuze?

Erik: ‘Ja, dat wilden we echt zo. Er moet nog een vervolg kunnen komen. We hebben nog verhalen genoeg in ons hoofd. We kunnen nog jaren doorgaan als we willen. Ik heb nog een heel goed idee, maar dat verklap ik nog niet.’

Nicole (zucht): ‘Ja, dat is voor mij wel een probleem, want ik kan dat niet. Jullie zeggen wel dat jullie het zonder mij niet kunnen. Maar dat is omgekeerd zeker ook zo. Jullie zetten er echt wel vaart achter. Soms lijkt het alsof jullie met de zweep achter mij zitten’ (lacht).

Kregen jullie veel reacties van lezers?

Cindy: ‘Ja, heel veel, maar allemaal goede reacties.’

Nicole: ‘Het wordt ook goed verkocht. Er moest zelfs een tweede druk komen. *Misdaad* verkocht nog beter dan *Emma*. Maar toen maakten we ook meer publiciteit. Ons boek was ook te koop in het museum. Maar daar is het al uitverkocht. En aan de bibliotheek gaan we onze boeken gratis geven.’

Wat zouden jullie andere groepen aanraden die ook een boek willen schrijven?

Leon: ‘De groep is heel belangrijk. Het klikt of het klikt niet. En als het klikt, dan kan er veel. Soms gebeurt het dat we met een groepje van twee of drie tegen een idee van iemand ingaan. Maar we kunnen ook toegeven aan elkaar. En dat moet, anders gaat het niet.’

Nicole: ‘Samen een boek schrijven zorgt er ook voor dat het klikt. Want je werkt samen aan een project. Je maakt plezier. In de pauzes kunnen we zelfs niet stoppen met verzinnen. Uiteindelijk krijg je dan een super resultaat. Dat is natuurlijk heel goed voor het groepsgevoel.’

Zou je je kunnen voorstellen dat je niet meer schrijft?

Peter: ‘Dat zou niet gemakkelijk zijn. Ik heb al twee boeken klaar in mijn hoofd. Die moeten er toch ooit eens uitkomen?’

V E R H A A L I N D E K L A S

Inleiding

Gewoonlijk is het *Verhaal in de klas* een kort verhaal uit een andere cultuur waarin de lezer iets uit zijn eigen wereld kan herkennen. Ditmaal vroeg ALFA-nieuws de schrijfgroep uit Lier de tekst voor *Verhaal in de klas* te leveren. Na veel discussie werd besloten daarvoor het hoofdstuk ‘De griezel’ van hun laatste boek *Misdaad aan de oever van de Nete* te nemen. Uitgeverij De Stiep Educatief ging onmiddellijk akkoord en zo kunt u op de volgende pagina’s lezen hoe Greet, die in een museum werkt, een enge bezoeker ontvangt.